

I Egy hivatásos pártfogó élményei

A fiatalok pártfogó felügyeletét Budapesten a Fővárosi Gyermek és Ifjúságvédő Intézet 25, főleg diplomás pedagógusokból álló csoportja látja el. Én is itt dolgozom hét éve, a XVIII. kerületben.

A fiatalok pártfogó felügyeletéhez tartoznak azok a 14–18 év közötti fiatalok, akiket a bíróság vétségért vagy kisebb súlyú bűncselekményért elítélt, valamint azok a kiskorúak (18 éves korukig), akikhez a gyámhatóság hivatásos pártfogót rendel ki. Ezek rendszerint deviáns családok magatartási zavarban szenvedő veszélyeztetett gyermekei, vagy olyan bűnelkövetők, akik bíróság által nem büntethetők, mert 14. életévüket még nem töltötték be.

A fiatalok bírósága vétségért vagy kisebb súlyú bűncselekményért általában próbára bocsátást, illetve javítóintézeti nevelést szab ki. Az előbbi ideje egy év, az utóbbié meghatározatlan időtartamú (legrövidebb ideje egy év, de eltarthat a szankcionált 19 éves koráig is). Amennyiben a fiatal (Aszódon vagy Rákospalotán) intézeti magatartásával kiérdemli, ideiglenesen elbocsátják. Mindkét esetben pártfogó felügyelet alá kerül.

Ha súlyosabb bűncselekményt követ el a fiatalok, a bíróság szabadságvesztésre bünteti, amelynek végrehajtását pártfogó felügyelet elrendelésével egy-öt évre felfüggesztheti. Ha a fiatalok (Tökölön vagy Pálhalmán) végrehajtható szabadságvesztését részben letölti, feltételes szabadságra bocsátható pártfogó felügyelet kötelezővé tételével.

A javítóintézetből való ideiglenes elbocsátás és a büntetésvégrehajtási intézetből való feltételes szabadságra bocsátás esetében is az intézeti tanács javaslatára dönt a bíróság. Ilyenkor már rendezik a fiatalok kinti (otthoni, munkahelyi) körülményeit, hiszen enélkül a bíróság még jó magaviselet esetén sem adja meg e kedvezményeket. Pártfogó felügyeletet rendel el a bv-bíró akkor is, ha a fiatal a szabadságvesztés teljes időtartamát letöltötte, de személyisége és kinti körülményei alapján nem várható, hogy segítség nélkül vissza tud illeszkedni a társadalomba.

Bár a pártfogó felügyeletet a bíróság rendeli el, magát a pártfogót – az ítélet alapján és a fiatalok tartózkodási helye szerint – a gyámhatóság jelöli ki határozatban. Ezt a kettősséget ugyan már megszüntette az új gyámügyi eljárásról szóló rendelet, de mivel még nem született ezidáig új végrehajtási jogszabály, alapvetően a régi gyakorlat él. Eszerint a gyámhatóság értesíti a pártfogoltat és törvényes képviselőjét, a pártfogást elrendelő bíróságot, a kerületi rendőrkapitányságot, és bármely szervezet (iskolát, munkahelyet), amely fontos kapcsolatban áll a fiatalokkal.

A pártfogoltnak be kell tartania a pártfogó felügyelet kötelező magatartási szabályait. Tehát a pártfogó felügyeletet elrendelő jogerős határozat kézhezvétele után, vagy az intézetből való szabadulás után a pártfogolt a jogszabályban meghatározott időn (48 órán) belül köteles a hivatásos pártfogónál jelentkezni; köteles munkaviszonyba állni vagy tanulmányait folytatni; be kell

**A budapesti fiatalokorúak
pártfogó-felügyeletének
1987-es statisztikájából**

Kik	Hol	Buda- pesten	a XVIII. kerület- ben
az összes pártfogolt		1537	71
a bíróság által elrendelt pártfogoltak		1382	63
a gyámhatóság által elrendelt pártfogoltak		155	8

**A bíróság által elrendelt
pártfogás alapja
Budapesten és a XVIII. kerületben**

Próbára bocsátás	765 fő	(55%)	36 fő
Felfüggesztett szabadságvesztés	537 fő	(39%)	26 fő
Feltételes szabadságra bocsátás	38 fő	(3%)	0 fő
Ideiglenes elbocsátás javítóintézetből	36 fő	(2%)	1 fő
Szabadulás börtönből	6 fő	(1%)	0 fő

jelentenie, ha lakást, illetve munkahelyet akar változtatni; végezetül be kell tartania a pártfogó – magatartási szabályok megtartására és ellenőrzésére vonatkozó – rendelkezéseit.

A bíróság ezenfelül külön magatartási szabályokat is előírhat. Elrendelheti, hogy a pártfogolt meghatározott munkahelyen dolgozzon, hogy szeszes italt ne fogyasszon, nyilvános helyeket ne látogasson, bűntársaival ne találkozzon stb. A bíró e tilalmakkal szeretné megelőzni a bűnisméltést és megkönnyíteni a reszocializációt. De előfordul, hogy az élet lehetetlenné teszi e szabályok megtartását. Ilyenkor a fiatal és a pártfogó egyaránt indítványozhatják annak megváltoztatását.

A pártfogó feladata: kettős: Először is – mint a bírósági ítélet végrehajtója – köteles ellenőrizni, hogy a hozzárendelt fiatal betartja-e az előírt magatartási szabályokat. Ha ezeket szóbeli, írásbeli figyelmeztetés után is többször, súlyosan megszegi, akkor a pártfogó kénytelen jelenteni az illetékes ügyészségnek (akik azután értesítik az elsőfokú bíróságot) vagy a bv-bírónak. Ha a bíróság új ítéletet hoz, akkor meghosszabbíthatja a próbára bocsátást egy évvel; elrendelhet javítóintézeti nevelést; megparancsolhatja a felfüggesztett szabadságvesztés-büntetés végrehajtását; megszüntetheti a feltételes szabadságot. Ha olyan fiatal szegi meg a pártfogó felügyelet szabályait, aki már letöltötte büntetését, akkor azt a lakóhely szerint illetékes rendőrkapitányságnak kell jelenteni. Szabálysértési eljárást ugyanis csak ők kezdeményezhetnek.

Másodszor, a pártfogói teendők – az eredmény szempontjából fontosabb, de – korántsem látványos része: a pszichopedagógiai, kriminálpedagógiai munka. A próbaidő alatt el kellene érni, hogy a pártfogolt respektábilis személynek tartsa a pártfogóját. Az ellenőrzés önmagában kevés. Ha ezt az intenzív kapcsolatot, úgymond intim áramkört nem sikerül kialakítani, akkor a mindennapi gondokat nehezebb lesz megoldani.

Ha a fiatal lelkileg nem nagyon sérült, akkor szívesen beszél egy nem családtag felnőttel, olyan emberrel, aki megérti, aki türelmes hozzá, aki nem hánytorgatja fel „bűneit”. Hisz a serdülő felnőtt környezete számára még nem bűnöző állapotában is gyakran elviselhetetlen: nem engedelmes, mindenkit kritizál, nemritkán pimasz. A pártfogó kívülállóként ezt könnyebben eltűri, mint a család. S így a próbaidő nagyobb nehézség nélkül letelik.

Az alábbiakban saját tapasztalataimat osztom meg az olvasóval. Pártfogoltjaim közel 20%-a komoly gondot okoz. Családi hátterük labilis. A szülők gyakran deviánsak vagy elváltak. Manapság egyre több fiatal kerül hozzám, látszólag rendezett családból. Olyan helyről, ahol nem veszekednek, de nem is törődnek egymással a családtagok. A serdülőt késő este ellenőrzik, az pedig napközben vigan csavarog. A szülőnek fogalma sincs, hogy gyermeke lóg az iskolából, illetve kerüli munkahelyét. Az aggasztó jelek (gyermekkorai lopások, gyámhatósági beavatkozások) ellenére sem néznek szembe a szülők nevelési módszerükkel, ritkán ismerik el, hogy hibáztak.

Ezek a fiúk és lányok nem egy botlás miatt, hanem hosszú folyamat eredményeképpen kerülnek hozzám. Csak azt látják, hogy mindenki elfordul tőlük, ezért aztán tudatosan felvállalják a rossz gyerek szerepét, kirekesztik magukat a társadalomból a kortárs deviáns csoportokhoz csapódva. Ahol isznak, szipóznak, garázdálkodnak. Gyakran kísérelnek meg öngyilkosságot, neha idegbeteggé válnak. Erkölcsi normarendszerük nincs, a társadalmi együttélés legegyszerűbb szabályait sem tartják be. Aki ezt felrója nekik, azt vagy kinevetik vagy meghallgatják, de eszük ágában sincs követni. Nagyon nehéz rést ütni közönyük páncélján, közel kerülni hozzájuk. Kudarcunk bűnisméltésben, feljelentésben manifesztálódik. Sajnos, pedagógiai küzdelmünk idejét a bíróság határozza meg. Ám 15–16 káoszban eltelt évet hónapok alatt majdhogynem eredménytelen helyrezoökkenteni.

Amikor kézhez kapom a határozatot, hogy kirendelnek egy fiatakorúhoz, akkor először a gyámhatóság iratait nézem át. Utána behívom őt és a szüleit egy hivatalos jegyzőkönyv-felvételre, ahol felhívom figyelmüket a betartandó magatartási szabályokra, és megpróbálom megértetni velük szerepem kettősségét. ellenőr és támasz vagyok egyidejűleg. Később meglátogatom a családot, feltérképezem az „ordító” problémákat, inkább a szülőkre és a környezetre koncentrálok. Majd megbeszélem a fiatakorúval mikor jöjjön be a fogadóórára. Általában kéthetenként egyszer találkozom a pártfogoltjaimmal: egyesekkel ritkábban, másokkal sűrűbben.

Ha gyorsan megértjük egymást, ha nincsenek kirívó magatartási problémák, ha a fiatal tanul vagy dolgozik, ha „csak” felnőtté válását kell egyengetnem, akkor ritkábban rendelem be. Ilyenkor persze sokat beszélgetünk. Napi gyakorlati problémákról éppúgy, mint elméletiekről. Téma lehet a barátság, a szerelem, a szexualitás, a pénzbeosztás, a szülőkről való leválás, a munkahelykeresés, a továbbtanulás, a gyermeknevelés, szóba kerülhetnek kommunikációs problémák, politikai kérdések stb. Van, amikor a fiatal hozza a témát, van amikor én dobok be egy általam fontosnak tartott kérdéskört. Természetesen igyekszem alkalmazkodni a pártfogolt értelmi szintjéhez, hogy beszélgetéseinket meg tudja emészteni, hogy azonosulni tudjon velük.

Ha a fiatal őszintétlen, megbízhatatlan, ha nem dolgozik vagy tanul rendszeren, ha komoly beilleszkedési problémái vannak, akkor több időt szánok rá. Beszélgetéseink ilyenkor kimerülnek az aktuális problémák megtárgyalásában. Tevékenységemben ilyenkor a váratlan családlátogatások és munkahelyi ellenőrzések dominálnak. Megpróbálok együttműködni a szülőkkal a baj megelőzésében, ha hajlandók vagy képesek rá. Ám ezeknél az eseteknél hiába telik le a próbaidő, sosem vagyok biztos a dolgomban, nem mernék fogadni arra, hogy később nem követ-e el újabb bűncselekményt a fiatakorú.

Riasztó statisztikák mutatják, hogy a 80-as évektől nő a bűncselekményt elkövető fiatalok száma. Már a gyermekkorúak (a 14 éven aluliak) is nagy szám-

ban követnek el bűncselekményeket. A család, az iskola, a nevelőotthon, a gyámhatóság sokszor már nem képes visszatartani a gyermekkorú bűnelkövetőket az újabb bűncselekménytől. A megelőzés nálunk igencsak gyerekcipőben jár. Holott óvodás korban kellene kiszűrni azokat a gyerekeket, akik nem képesek beilleszkedni a normál közösségbe. Nálunk nincsenek speciális gyermekközösségek, kevesek kiváltsága pl. az autisztikus gyermekóvoda.

Ismét divat a galeri. Csak ezek a punkokból, bőrféjűekből összetevődött csoportok veszélyesebbek, mert fajgyűlölő, fasisztoid ideológiájuk is van. Agresszív bűncselekményeket (garázdaság, rablás, súlyos testi sértés, hatósági elleni erőszak, gyilkosság) követnek el. Talán az erőszakos nemi közösülés ritkább körökben, mivel a galeriben lévő lányok „kiszolgálják” a fiúkat, és a többi lány is könnyebben kapható ma. A bűncselekmények sorozatosak, és általában lakóhelyhez, meghatározott területhez köthetők. Természetesen a bíróság erősebben szankcionálja a csoportos bűnelkövetőket, ezért nőtt meg a több évre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélt fiatalok számát, az egyszerű próbára bocsátottakkal szemben.

A fiatalok zöme, kb. 50%-a már nagykorú, amikor hozzám kerül. Ez a büntetőeljárás lassúságának a következménye. A bűn és a büntetés elválik egymástól, sokszor két év is eltelik a bűncselekmény elkövetése és a pártfogó felügyelet megindulása között. Ilyenkor át kell hidalni ezeket az éveket, meg kell beszélni az eltelt időt. Nem kevés azoknak a száma, akik még a pártfogó felügyelet előtt vagy alatt újabb szabálysértéseket, bűncselekményeket követnek el. Ez utóbbi esetben új eljárás indul és gyakran ez is pártfogó felügyelet elrendelésével zárul. Természetesen egészen másképp kell bánni a felnőttkorúakkal, hiszen jogilag nagykorúak, noha a pártfogás „kiskorúsítja” őket. Az ellenőrzésük is nehezebb, sokan külön élnek a családjuktól. A rendőrség sem foglalkozik velük annyit, mint a fiatalokkorúakkal.

A pártfogoltak munkába állítása se egyszerű. Örülök, ha maguk keresnek munkát, mivel az feltehetően jobban érdekli őket, mint amit én tudok nekik szerezni. A munkalehetőségek száma egyre szűkül, évekkal ezelőtt a pártfogó szavára megnyílt néhány kapu, ma azonban bizalmatlanok az ilyen munkáerőkkel szemben. Szerencsére van néhány társadalmi pártfogó, aki megpróbálja elhelyezni ezeket a fiatalokat, és törődik is velük. De ők válogatnak, gyárba, szalag mellé, nehéz fizikai munkára nem mennek, kevés fizetésért nem dolgoznak, inkább kisiparos mellé szegődnek segédmunkásként. Holott a kisiparosoknak ki vannak szolgáltatva, ha érdekük úgy kívánja, azok nem jelentik be őket, és okkal-ok nélkül szélnék eresztik alkalmazottjaikat, ha nekik úgy előnyös.

Pártfogoltjaim közül kevesen járnak középiskolába. Ha elvégzik a 8 általánost, mindjárt dolgozni mennek, mert kell a pénz a szórakozásra. Mivel a segédmunkást még mindig jobban fizetik mint a szakmunkást, nem vonzó 3–4 évet az iskolapadban ülni. Főként, ha az iskolában indokolatlan megkülönböztetésben részesülnek. A fegyelmi ugyanazért a bűnért dupla büntetés. Leginkább a szakmunkásképzőben sok a rideg tanár, aki nem ismeri se a gyerek, se a család problémáit, a pártfogóval sem tart kapcsolatot. Természetesen akadnak csodálatos pedagógusok is.

K. I.-hez például a gyámhatóság rendelt ki pártfogónak, mert nem tudott beilleszkedni a családjába. 15 éves korában került édesapjához édesanyjától; aki nagyon rendezetlen életet élt, váltott társakkal. A gyerektől semmit nem követelt, nem bánta, ha csavarog, ha lop. Az új apának új családja lett – két gyermekkel. Szigorú, katonás rendet tartott otthon, és hosszú pereskedés után

magához vette a fiát. „Embert nevelék belőle” – mondogatta. A jóra-rosszra egyaránt befolyásolható serdülő megpróbált eleget tenni a hirtelen megnövekedett irreális igényeknek. Amikor megismertem, másodikos volt a szakmunkás-képzőben. Az osztályfőnöke ismerte a fiú új családját, és tudta mit vállalt. Vállvetve harcoltunk érte. Édesapja is sokat megpróbált a szép szótól a verésig, amit éppen jónak látott. Velünk is kooperált úgy-ahogy.

Megpróbáltuk a családi konfliktusokat lecsendesíteni, elterelni a gyerek gondolatait, lefoglalni, de hiába, a problémák túlnőttek rajtunk. A szakmunkás-vizsga előtt két hónappal a fiú nem bírta tovább, és abbahagyta az iskolát. Ma is hozzám jár, nemsokára nagykorú lesz. Az apjától elvált, megpróbált önálló életet élni, dolgozik. Tudom, hogy osztályfőnöke erőfeszítései nem voltak feleslegesek. A szakmáját nem hagyta abba, talán egyszer sikerül levizsgáznia is.

E fiú esete is bizonyítja, hogy egyre több fiatal nem végzi el a középiskolát, noha őt még a tanárai is támogatták. Ugyanakkor a veszélyeztetett gyerekek segítése általában nem jellemzi az iskolákat.

Sokszor nehéz eldönteni, hogy mennyire avatkozzam bele a pártfogolt családi életébe. Milyen problémák tartoznak rájuk, miben kell segítenem nekik, hol van a határ, melyet nem léphetek át. Például, elmebeteg szülőt nem tudok gyógyítani, de ha valakivel a családban megértetem a helyzetet, és elérem, hogy orvoshoz forduljanak, akkor már segítettem. Az alkohol is komoly problémát jelent. A kisebb-nagyobb italozást a közvélemény megbocsátóan elnézi, s ha kiderül, hogy valaki masszív alkoholista, akkor a járóbeteg-rendelés már nem hatékony, a hivatalos eljárás lassú. Nagyfára kerülni körülményes, a kórházi elvőkúrára sokat kell várni. Közben a gyerekek másolják a mintát és isznak.

Gyakran gyógyszerert kevernek az alkoholba vagy szipuznak; de hozzájutnak már kemény drogokhoz is. A narkotikumfüggést nehezebb felismerni, mint a részegséget, és jobban is titkolják. Ha a fiatal már rászokott, magától ritkán akar róla leszokni. Ha sikerül mégis rábeszélni, fordulhatunk az Ideg- és Elme-gyógyintézethez, a különböző kórházakhoz vagy karitatív szervezetekhez. Egyébként marad a nevelőintézeti elhelyezés. Ez azonban nem megnyugtató megoldás. Intézeteink komoly problémákkal küzdenek, a gyermek dacból itt még tovább züllik, vagy egyszerűen megszökik.

Sokszor könnyű kapcsolatot teremteni a pártfogolt családjával, mert a szülők maguk is igénylik. Ilyenkor a család problémáiból is vállalnom kell azokat, amelyek megoldásában segíteni tudok. De ez megéri a fáradtságot, mert oldódik a fiatal feszültsége, felszabadult energiáival pedig alakítani tudja sorsát.

A kerületi rendőrségen nagy a fluktuáció, ezért különösen az ifjúságvédelmi előadókkal mindig újra fel kell venni a kapcsolatot. A körzeti megbízottak segítenek ellenőrizni azokat a fiatalokat, akikkel egyedül nem boldogulok. Ha kell, közveszélyes munkakerülés címén szabálysértési eljárást indítanak.

L. S. ez év nyarán szabadult Tökölről. Mivel még nem töltötte be a 18. életévét, a bv-bíró egyéves pártfogó felügyeletet rendelt el számára. Szülei ugyan dolgoznak, de isznak, és nem törődnek a fiúval. Amikor L. S. nagykorú lett, az apja elzavarta, mert nem volt hajlandó dolgozni. Többször próbáltam munkába állítani, de nem sikerült. A rendőrség – a velem való konzultáció után – 40 napos elzárásra büntette közveszélyes munkakerülésért. Már a rendőrségi fogdán vasdarabot nyelt, hogy később kelljen bevonulnia. Hátországa nincs, teng-leng.

Gyakran konzultálok a Tanács V.B. egészségügyi-gyámhatósági-szociálpolitikai osztályának munkatársaival. Olvasom jelentéseiket, irataikat. Sajnos az osztály dolgozói nagyon leterheltek, így hónapok múlnak el, míg egy ügyet kézhez vesznek. Úgy tűnik, ez az elfoglaltság a gyermekvédelem egyéb területein is komoly probléma a fluktuációval együtt. Egy nyugdíjas pedagógus társadalmi munkában segít nekem gondoskodni a pártfogoltakról. Ragyogóan szót ért a családokkal is. Így több idő jut a „nehéz” fiúk ellenőrzésére.

En a kerületi gyámhatóságon, kollégáim közül néhányan a nevelőintézetben tartják fogadóórájukat. Saját közegükben több mindent megtudunk a fiatakorúról. Az intézetben neveltekkel nehéz foglalkozni, ők már halmozottan veszélyeztetettek. A családba való visszafogadásuk is problémásabb, ha egyáltalán lehetséges. Pedig a 18. életév betöltése után is kell élni valahol. Ezek a fiatalok nagykorúvá váláskor némi segínyt kapnak, de lakást nem. Alkalmazkodni még kevésbé tudnak, mint a családban nevelkedettek. Életük szinte kilátástalan. Albérletben, munkásszálláson lakni nem kellemes. A velük való foglalkozás sokszor zsákutca. Hogyan lehet nevelni csupán szavakkal egy 18 éves embert?

K. L. apja ivott, garázdaságért ült is. A családban napirenden voltak a veszekedések. Mivel a lány tanulásával és magatartásával problémák voltak 11 éves korában állami gondozásba került. Egy évet töltött intézetben, aztán kivették, s hugával együtt elvégezte a 8 általánost. Középiskolai tanulmányait abbahagyta. Elszökött otthonról, csavargott. Két hét alatt 25 000 Ft-ot keresett. Szép lány volt, jóval idősebbnek nézett ki a koránál. Üzletszerű kéjelgésért négy hónapra ítélték, melyet két évre felfüggesztettek. Addig járt hozzám, amíg 18. életévét be nem töltötte. Elintézte, hogy a személyi igazolványában legyen egy munkahely, de nem dolgozott. En nem tudtam neki olyan állást szerezni, amelyet 50 000 Ft-tal honorálnak. Láthatóan jól élt munka nélkül is. Drága ruhákban járt, valódi szőrmebundát hordott. Feljelentettem. Amikor megkapta a bírósági idézést, külföldre távozott. Nem lehet tudni, hazajön-e egyáltalán.

Kevés Tökölről szabadult van nálunk. Ennek oka az, hogy a fiatalok az elhúzódo büntetőeljárás miatt jóval bűncselekményeik elkövetése után kerülnek börtönbe. Így mire szabadulnak nagykorúak, és pártfogásuk már nem a mi feladatunk. Egyébként a Tökölről szabadultakkal nehéz boldogulni. Hiszen fiatal koruk dacára rájuk a legsúlyosabb büntetést rótták ki a bíróság. Rendszerint bűnismétlők. Volt már próbára bocsátásuk vagy felfüggesztett szabadságvesztésük. Hiába volt a végrehajtott szabadságvesztés-büntetés rövid időtartamú, senkinél nem múlt el nyomtalanul a hatása. A fiatakorú bekerülve a bv-intézetbe nem menekülhet társaitól. Szerencse kérdése, hogy ki milyen zárkába, mennyire nehéz fiúkhoz kerül. Van, aki nagyobb vagány, amikor kijön, mint amikor bemegy. De olyan is van, akit „örökre” megfélemlítenek benn. Egyik társaság se beszél szívesen élményeiről.

Egyesek megnyílnak, ha elmondom, hogy három évig voltam Tökölön pszichológus. Mások ezután is csak hallgatnak. A felszínen igen alkalmazkodók. Kivétel nélkül mindegyikük a meghatározott időn belül jelentkezik nálam. Ezt a b-vintézet, illetve bv-bíró tájékoztatásának tulajdonítom. Előírászerűen, udvariasan viselkednek velem, de gyanakvóak, nehezen oldódnak. Akiknek bizalmatlanságát nem sikerül átűtnöm, akiknek nincs hátszáguk, azok számá-ra csak a börtönből szabadult haverok maradnak, meg az új bűncselekmények.

Előfordult, hogy utógondozói tevékenységemet sikeresebbnek éreztem egy feltételesen szabadságra bocsátott pártfogónál, mint egy felfüggesztett szabadsávesztéses próbaidősnél. Ez utóbbi végül is nem kapott büntetést, s ezt úgy élte meg – hisz a büntetőeljárás alatt se csukták le –, hogy neki mindent szabad.

Ilyen volt *O. K.* 16 éves cigány fiú. Garázdaságért (amit három társával együtt követett el) hat hónap fogházat kapott – két évre felfüggesztve. Anyjánál élt, előtte nagyanyjánál lakott. Nem tudott kijönni nevelőapjával, tettelesen is bántalmazták egymást. Egyébként velük élt a nevelőapja börtönviselt fia is. *O. K.* szemtelen, nagyképű. Anyja nem bír vele, a fiú időnként őt is veri. A gyámhatóság nagykorúságáig sokat foglalkozott vele, eredménytelenül. Hozzám is mindig ötletszerűen állított be. Amikor a másodk büntetőeljárás folyt ellene, épp dolgozott. Ismét felfüggesztett szabadságvesztést kapott. Amikor állandó munkát szereztem neki egy ismerős munkáltatónál, csak egy hónapig bírta. Konzultáltam a rendőrséggel, 40 nap elzárásra ítélték közveszélyes munkakerülésért. Időközben megtudtam, hogy új társakkal újabb bűncselekménysorozatot követett el. Így az elzárás után előzetes letartóztatásba helyezték. A munkáltatótól a társadalmi pártfogóig, a gyámhatóságtól a rendőrségig mindenki jóindulatú volt vele, de hiába.

A börtönbe zárt fiatalok lehet szerencsés, kerülhet jó zárkába, kaphat elviselhető munkát. Ha magatartása nem hagy maga után kivetnivalót, a nevelő és az őrszemélyzet barátságos hozzá, a bv-bíró pedig feltételesen szabadságra bocsáthatja. Az ilyen sikerek aktivitást váltanak ki a fiatalokból, és hozzám is építő tervekkel jönnek. Így volt ez *T. G.*-nél is. Egy év nyolc hónap fogházat kapott rablásért, jó magaviselete miatt azonban feltételesen szabadságra bocsátották. Még Tökölről megszervezte magának, hogy szabadulás után a MÁV-nál fog dolgozni. Anyja nevelőapjával a XVIII. kerületben él, albérletben. Nem költözött hozzájuk nevelőapja alkoholizmusa miatt. Munkahelye biztosított számára munkásszállást. Csendes, jó munkaerőként mutatkozott be. Főnöke meg van vele elégedve. Jutalmakat is kapott, a gémkába is bevették. A pénzét – amit a családja nem kért el tőle – ügyesen beosztotta. Sokat beszélgettünk jövőbeli terveiről. Amikor nagykorú lett, amikor pártfogása lejárt – nyugodt voltam. Úgy tűnt nekem, ez a fiú sínen van.

E cikkben talán társadalmi nézőpontból is érdekes egyéni problémákat írtam le. Választ ezekre csak közösen találhatunk, a pártfogó egyedül csak kis eredményekre, csendes sikerekre képes. És erre is csak akkor, ha Makarenkó nyomdokába lépve igyekszik „az emberekben mindig a jót feltételezni”, még ama kockázat árán is, hogy esetleg téved.

Dr. Potzner Irén

- 1 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvényről
- 2 1979. évi II. sz. törvényerejű rendelet a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról
- 3 6/1980 (VI. 24.) OM sz. rendelet a fiatalok pártfogó felügyeletéről, a javítóintézeti nevelésről, az egyes eljárási rendelkezésekről
- 4 1986. évi IV. törvény és az 1974. évi I. törvénnyel módosított 1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról
- 5 12/1987 (VI. 29.) MM sz. rendelet a gyámhatóságról, egyes gyámhatósági feladatokról és a gyámhatósági eljárásról.